Cinstea şi dreptatea arată siguranţa societăţii. (G. Lessing)

Dreptul

Săptămînal juridic

ISSN 1857-3185

VINERI
27 ianuarie
2012
Anul XI
nr. 3 (406)
8 pagini – 3 lei

E-mail: dreptul_pravo@yahoo.com

Supremaţia Legii – călăuza procurorului spre Adevăr şi Dreptate pag. 3

Procurorul în societatea democratică – un aliat al cetăţenilor în lupta pentru dreptate pag. 4

Înlesnirile vizînd taxa de stat în instanţele judecătoreşti pag. 6

Memorandum încheiat la Tbilisi, între Procurorii Generali ai Republicii Moldova şi Georgiei

Miercuri, 25 ianuarie 2012, Procurorul General, Valeriu Zubco, şi omologul său georgian, Murtaz Zodelava au semnat un Memorandum de înţelegere, între Procuratura Generală a Republicii Moldova şi Ministerul Justiţiei al Georgiei.

Parafat în incinta Procuraturii oraşului Tbilisi, Memorandumul confirmă dorinţa de a menţine şi dezvolta cooperarea între cele două instituţii în baza principiilor justiţiei şi supremaţiei legii.

Ceremonia de semnare a avut loc în prezenţa preşedintelui Parlamentului Georgiei, David Bacradze, ministrului Justiţiei, Zurab Adeisvili, primarului or. Tbilisi, Gigi Ugulava, conducerii Procuraturii din Georgia, precum şi a reprezentanţilor Corpului diplomatic.

În conformitate cu obligaţiile asumate, părţile au convenit că vor depune toată diligenţa şi vor coopera cu organele competente, în scopul facilitării şi accelerării procedurilor de acordare a asistenţei juridice în vederea prevenirii şi combaterii criminalităţii, a corupţiei, spălării banilor, traficului de fiinţe umane şi în special a criminalităţii organizate şi transnaţionale.

Acordul promovează colaborarea directă între reprezentanţii din cele două instituţii pe teme de interes comun. De asemenea, în funcţie de realizările din fiecare stat, părţile vor purcede la schimbul regulat de informaţii cu privire la legislaţie şi jurisprudenţă, vor coopera în sensul acordării asistenţei logistice şi completării bazei metodice în domeniile de activitate.

„Semnarea acestui Memorandum reprezintă nu doar un moment-cheie în consolidarea cooperării procurorilor georgieni cu colegii din Republica Moldova, dar şi o nouă etapă de parteneriat bilateral. Avem foarte multe lucruri în comun, iar vizita dumneavoastră are un scop mai profund, decît semnarea unui Memorandum de cooperare. Este o oportunitate pentru Georgia să sprijine opţiunea europeană a Procuraturii din Republica Moldova, dar şi pentru procurorii moldoveni să profite din plin de acest sprijin. Prin acest document, ne propunem să mergem împreună pe drumul modernizării justiţiei din cele două state”, a declarat Procurorul General al Georgiei, Murtaz Zodelava.

La rîndul său, Procurorul General al Republicii Moldova, Valeriu Zubco, a subliniat caracterul ascendent al cooperării dintre cele două instituţii. „Acordul încheiat marchează un eveniment major în colaborarea dintre cele două instituţii, prin consolidarea bazei oficiale a acţiunilor comune. Este un element în plus pentru apropierea noastră şi pentru a da o anumită durabilitate parteneriatului pe care l-am stabilit noi. Îmi exprim încrederea că dezvoltarea dialogului pe dimensiunea consacrată de Memorandum va fi marcată de rezultate deosebite, confirmînd profesionalismul procurorilor din ambele ţări”, a menţionat V. Zubco.

De asemenea, şefii delegaţiilor, în unanimitate, au confirmat dorinţa de a amplifica acest prim pas de cooperare în domeniul vizat printr-un plan de acţiuni concrete care va stabili modul de conlucrare pe viitor.

Prezentul Memorandum a intrat în vigoare la data semnării şi se va aplica pe întreaga perioadă stabilită de părţi.

Din perspectiva internaţională, Memorandumul cu Georgia reprezintă al zecelea acord încheiat de Procuratura Generală a Republicii Moldova cu instituţiile similare de peste hotare, avînd deja semnate acte de acordare a asistenţei juridice internaţionale cu Procuraturile din Italia, România, Irlanda, Ungaria, Ucraina, Turcia, Coreea de Sud şi China.

Totodată, Procurorul General, Valeriu Zubco a participat la inaugurarea solemnă a noului sediu al Procuraturii oraşului Tbilisi, eveniment la care a luat parte şi delegaţia Procuraturii Generale a Ucrainei. Valeriu Zubco a vizitat Ministerul Justiţiei al Georgiei, Casa Justiţiei din oraşul Rustavi precum şi alte instituţii de forţă din această ţară.

Procuratura Generală

• *29 ianuarie*

ZIUA LUCRĂTORULUI PROCURATURII

(Mesaje de felicitare)

Stimaţi colegi,

În acest an, de intense acţiuni reformatoare, sărbătorim două decenii de la înfiinţarea Procuraturii Republicii Moldova, eveniment ce constituie un moment de referinţă în istoria statului nostru, dar şi de o semnificaţie deosebită pentru destinele celor care au îmbrăţişat profesia de procuror.

Anume începînd cu 29 ianuarie 1992, procurorii depun jurămînt de respectare a Constituţiei şi legilor Republicii Moldova – stat suveran şi independent.

Eforturile personalului din toate domeniile de activitate au constituit, în aceşti 20 de ani, resursa vitală a Procuraturii Republicii Moldova, afirmîndu-se ca instituţie esenţială a statului de drept, în care valorile supreme sînt: democraţia, pacea civică, dreptatea, demnitatea omului şi libertăţile lui.

Făcînd retrospectiva istoriei Procuraturii constatăm că, la toate etapele dezvoltării societăţii, indiferent de obstacolele pe care le-au întîmpinat, procurorii au stat la straja intereselor persoanei, statului şi societăţii, fiind devotaţi cauzei şi jurămîntului depus Republicii Moldova.

De-a lungul anilor, Procuratura şi-a orientat eforturile către sporirea eficienţei şi atingerea unor performanţe pe toate segmentele competenţei, stipulate prin lege, dar în special, pe acele ce constituie obiectivele strategice: conducerea şi exercitarea operativă şi eficientă a urmăririi penale în cazurile de crime violente, corupţie, crimă economică, crimă organizată, trafic de fiinţe umane, reprezentarea calitativă a învinuirii în instanţele judecătoreşti, protejarea drepturilor şi libertăţilor cetăţenilor ţării, centrată pe interesul vital şi fundamental al acestora.

Nu ne-a fost uşor pînă acum, dar sîntem datori să continuăm aceste tendinţe pozitive şi vom face tot posibilul pentru păstrarea cursului alert al reformelor în evoluţia Procuraturii. Trebuie să privim în viitor şi să ne creştem eficienţa, să demonstrăm că putem îmbina, aşa cum am făcut-o deja, experienţa şi dinamismul cu respectarea unor standarde profesionale şi morale înalte. Mai mult, Procuratura trebuie să fie pregătită să răspundă transformărilor constante ale societăţii, care generează noi cerinţe şi aşteptări pentru sistemul organelor de drept.

Cu încredere deplină în capacitatea şi angajamentul Dumneavoastră, în numele Procuraturii Republicii Moldova şi al meu personal, Vă felicit cordial cu ocazia aniversării a XX-a de la înfiinţarea Procuraturii Republicii Moldova.

La ceas de sărbătoare, adresez foştilor şi actualilor lucrători ai organelor Procuraturii, precum şi membrilor familiilor Dumneavoastră, sincere gînduri de mulţumire şi preţuire, însoţite de urări de sănătate, forţe inepuizabile şi succese tot mai importante în realizarea obiectivelor scontate, întru binele dreptăţii, prin şi pe bază de lege.

Cu profund respect,

Valeriu ZUBCO,
Procurorul General al Republicii Moldova

Stimaţi lucrători ai Procuraturii,

Cu ocazia sărbătorii profesionale – Ziua lucrătorului Procuraturii, vreau să Vă felicit pentru că aţi îmbrăţişat această frumoasă şi responsabilă profesiune.

Misiunea procurorilor, de un înalt prestigiu social, în acelaşi timp comportă şi o înaltă doză de responsabilitate – aceea ca, prin prestaţia profesională, să dea substanţă noţiunilor de Ordine, Justiţie şi Stat de Drept, şi să contribuie la edificarea unei societăţi guvernate de dreptate şi adevăr.

Vă urez să fiţi principiali şi consecvenţi în activitatea importantă şi responsabilă pe care o desfăşuraţi. Citîndu-l pe filozoful şi împăratul roman Marcus Aurelius, Vă îndemn ca în tot ceea ce faceţi să căutaţi Dreptatea şi în tot ceea ce gîndiţi să căutaţi Adevărul.

Cu cele mai sincere consideraţiuni,

Alexandru TĂNASE,
Preşedintele Curţii Constituţionale

Mult stimaţi colaboratori ai Procuraturii Republicii Moldova,

Ziua lucrătorului Procuraturii, îmi oferă plăcutul prilej de a Vă adresa acest sincer mesaj de felicitare pentru tot ceea ce reprezintă în sine instituţia Procuraturii într-un stat de drept.

Este o zi cu totul şi cu totul specială, la fel de deosebită, ca şi statutul ce vi-l conferă apartenenţa la una dintre cele mai de elită, dar şi plină de responsabilitate profesii din întregul sistem social. Este o zi dedicată abnegaţiei şi profesionalismului fiecărui procuror în parte, şi nu în ultimul rînd, familiilor dumneavoastră, susţinerea cărora, se reflectă la modul direct în activitatea nobilă ce o desfăşuraţi. Pe bună dreptate, meritaţi mult mai mult, pentru că rigorile timpului impun aceasta. Dar ironia sorţii, de cele mai multe ori, îşi spune ea cuvîntul, astfel încît acei care merită ceva, cu adevărat, întotdeauna primesc mai puţin. Şi totuşi reuşiţi, pentru că puneţi sufletul în ceea ce faceţi, şi se ştie că ce este făcut cu tragere de inimă, mai devreme sau mai tîrziu, cu siguranţă va fi un succes, de pe urma căruia, va avea de cîştigat întreaga societate. Şi Dumneavoastră, cu siguranţă, aveţi ce cîştiga – încrederea cetăţeanului în sistemul Dreptăţii, de aici, de acasă. Or, acest fapt constituie cel mai de preţ lucru şi rostul unei prestigioase profesiuni, precum este cea de procuror.

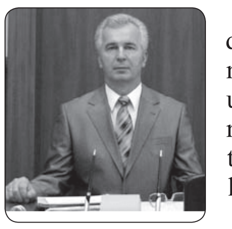
Sînt ferm convins că, şi de acum încolo, colaboratorii Procuraturii vor milita cu vehemenţă pentru triumful adevărului, echităţii şi al dreptăţii.

Motivat de această frumoasă ocazie Vă adresez cele mai sincere mulţumiri pentru devotamentul şi efortul calificat, depus întru sporirea prestigiului întregului sistem judiciar. Vă doresc multă sănătate, optimism, realizări remarcabile, munca să vă fie răsplătită din plin, prin satisfacţia reuşitelor profesionale.

Cu înaltă consideraţiune,

Gheorghe Avornic,
Doctor habilitat în drept, profesor universitar,
Decan al Facultăţii de drept a USM,
Preşedinte al Consiliului de administraţie al UJM

Mesaj de felicitare adresat Procuraturii Republicii Moldova cu ocazia aniversării a 20 de ani de la constituire

Marcarea aniversării a 20 de ani de la constituirea Procuraturii Republicii Moldova este un bun prilej pentru a releva rolul acestei instituţii în înfăptuirea actului de justiţie şi stabilirea adevărului judiciar.

Realizările organelor Procuraturii, atestate pe parcursul anilor, ne oferă posibilitatea de a evidenţia profesionalismul, devotamentul şi tenacitatea lucrătorilor din sistem manifestate în activitatea de reprezentare a intereselor generale ale societăţii şi de garantare a respectării drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale cetăţenilor.

Ne exprimăm convingerea că, şi în viitor, procurorii vor da dovadă de competenţă, principialitate şi abnegaţie în exercitarea atribuţiilor ce le revin, contribuind cu perseverenţă şi fermitate la asigurarea Supremaţiei Legii şi apărarea ordinii de drept. Or, incontestabil, aceasta este o misiune dificilă, dar nobilă prin esenţa ei, ce impune o înaltă probitate morală şi o imensă responsabilitate.

În această zi semnificativă, în numele Curţii Supreme de Justiţie şi al meu personal, Vă doresc sănătate, prosperitate, performanţe şi succese remarcabile. Mereu să Vă însoţească cutezanţa, optimismul şi sentimentul datoriei împlinite.

Ion MURUIANU,
Preşedintele în exerciţiu al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova

Mesaj de felicitare

Stimaţi colaboratori ai Procuraturii,

Ziua Dumneavoastră profesională este un eveniment deosebit şi cel mai frumos prilej pentru a Vă felicita călduros, a reitera respectul şi a subscrie la tot ceea ce faceţi pentru siguranţa ordinii publice, apărarea drepturilor şi libertăţilor cetăţeneşti. Fiind o componentă a autorităţii judecătoreşti, Procuratura contribuie, în limita competenţei, la înfăptuirea justiţiei, la construcţia fundamentului unui stat de drept, demonstrînd profesionalism înalt, principialitate, verticalitate, mai ales în situaţia anevoioasă de însuşire şi aplicare a legislaţiei în condiţiile consolidării valorilor democratice general recunoscute.

Consiliul Superior al Magistraturii foloseşte această frumoasă ocazie pentru aşi exprima sentimentele de consideraţiune, de apreciere a activităţii Dumneavoastră, dorindu-vă tuturor fericire personală, realizări din cele mai frumoase în cariera profesională. Demnitatea şi integritatea de colaborator al Procuraturii, simţul înalt al responsabilităţii, competenţa şi perseverenţa în munca de zi cu zi să vă fie mereu călăuză întru triumful Dreptăţii şi Adevărului, fiind strajă sigură a liniştii cetăţenilor.

Deşi organele Procuraturii trec printr-o perioadă dificilă a reformelor, cu aprecieri neunivoce, uneori contradictorii, sîntem siguri că activitatea Dumneavoastră este apreciată în societate pe măsură. Să vă bucuraţi de roadele muncii Dumneavoastră, iar respectul cetăţeanului să vă încurajeze, să vă însufleţească la realizări şi mai mari.

Cu respect,

Nicolae TIMOFTI,
Preşedintele Consiliului Superior al Magistraturii

Stimaţi lucrători ai Procuraturii,

Cu prilejul sărbătorii profesionale – Ziua lucrătorului Procuraturii, în numele meu personal şi al Instituţiei Avocaţilor parlamentari, Vă adresez sincere felicitări şi urări de bine.

Lucrătorii Procuraturii realizează cea mai importantă şi cu pondere misiune a statului de drept – apărarea ordinii de drept, a drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului. Aceste sarcini sînt îndeplinite conştiincios, cu spirit de înaltă responsabilitate şi devotament pentru misiunea nobilă şi dificilă.

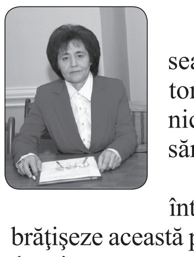
Apreciem profesionalismul, perseverenţa, onestitatea, curajul şi spiritul dreptăţii, manifestat de Dumneavoastră în scopul asigurării legalităţii şi ordinii de drept pentru binele poporului.

Vă dorim mulă sănătate, prosperare, succese în activitatea pe care o desfăşuraţi şi împlinirea aspiraţiilor şi năzuinţelor dumneavoastră.

Cu profund respect,

Anatolie MUNTEANU,
Avocat parlamentar, directorul Centrului pentru Drepturile Omului din Moldova

Mesaj de felicitare adresat colaboratorilor organelor Procuraturii Republicii Moldova

Stimaţi colegi,

Institutul Naţional al Justiţiei Vă adresează sincere felicitări cu prilejul Zilei lucrătorului Procuraturii, zi, care devenind o trainică tradiţie, se înscrie temeinic în calendarul sărbătorilor profesionale.

Rolul Procuraturii este unul primordial într-un stat de drept. Cei care au ales să îmbrăţişeze această profesie sînt puşi în faţa unei sarcini dificile, dar şi cu o responsabilitate majoră: de consacrare a triumfului Dreptăţii, de afirmare a principiului supremaţiei legii, de protecţie a drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, pentru care ne exprimăm respectul şi gratitudinea.

Este un prilej de a reitera calea parcursă, precum şi de a privi cu încredere în viitor. În faţa unei noi reforme, organele Procuraturii întîmpină astăzi o nouă cale spre consolidare şi perfecţionare, ceea ce va contribui substanţial la sporirea eficienţei acestei instituţii.

În această zi deosebită pentru noi toţi, Vă dorim sănătate, prosperare, exigenţă şi voinţă la exercitarea atribuţiilor, astfel încît să Vă bucuraţi de stima celor care Vă solicită implicarea.

Fie ca nobila activitate pe care o profesaţi să fie susţinută şi apreciată după merit în societate, demonstrînd înaltul profesionalism, abnegaţie, principialitate, corectitudine şi devotamentul cauzei, fiind un exemplu demn de urmat.

Anastasia PASCARI,
Director executiv al Institutului Naţional al Justiţiei

Supremaţia Legii – călăuza procurorului spre Adevăr şi Dreptate

(Interviu cu Dumitru POSTOVAN, primul Procuror General al Republicii Moldova, ex-preşedintele Asociaţiei Veteranilor Procuraturii, preşedintele Curţii de Arbitraj Comercial Internaţional de pe lîngă Camera de Comerţ şi Industrie a Moldovei, membru al Consiliului de administraţie al UJM)

– Domnule Dumitru Postovan, unul din primele semne de detaşare a organelor Procuraturii RSSM de la Procuratura Generală a URSS a fost numirea dumneavoastră în funcţia de Procuror al Republicii Sovietice Socialiste Moldova, prin hotărîrea Sovietului Suprem al RSSM. Cum vă amintiţi de această perioadă?

Perioada despre care aţi menţionat a constituit un moment crucial pentru Procuratura Republicii Moldova, iar tranziţia, cu atît mai mult începutul ei, nu este un fenomen uşor. Or, în acest caz fiind vorba de sistemul judiciar, care reprezintă în sine pilonul de bază al societăţii, verticalitatea lui trebuia menţinută cu orice preţ. A fost greu, pe alocuri chiar foarte dificil, dar cred că am reuşit să facem faţă tuturor intemperiilor vremii.

Avem multe de discutat la acest capitol şi aş vrea să punem pe tapet evenimentele în ordinea consecutivităţii.

Înainte de proclamarea independenţei Republicii Moldova, Procuratura era un organ strict centralizat, deoarece era parte componentă a Procuraturii URSS. Prin urmare, Procurorul republicii şi procurorii ierarhic inferiori erau numiţi în funcţie de către Procurorul General al URSS. Activitatea organelor Procuraturii era reglementată de Legea cu privire la Procuratura URSS, de codurile de procedură şi alte acte legislative, de regulamentele, instrucţiunile, ordinele şi indicaţiile Procurorului General al URSS, dar şi de deciziile directoare ale organelor de partid.

Primele încercări de a modifica acest sistem au început după demararea restructurării, şi mai cu seamă, după adoptarea, în cadrul conferinţei a XIX de partid (1988), a Rezoluţiei cu privire la reforma de drept şi judiciară. Însă, aceste încercări nu au putut schimba prea mult esenţa sistemului, care avea la bază o structură centralizată a unui stat cu un regim totalitar.

Astfel, demersul sesiunii Sovietului Suprem al RSSM (august 1989) către Sovietul Suprem al URSS, în care se solicita modificarea Legii cu privire la Procuratură, în rezultatul căreia, Procurorul republicii să fie numit de către Sovietul Suprem al republicii (conform Constituţiei URSS, dar şi Constituţiei RSSM, Republica Moldova era un stat suveran), a rămas fără răspuns.

Abia în iunie 1990, după ce primul Parlament al Republicii Moldova, ales în mod democratic, a adoptat Declaraţia cu privire la suveranitate, au fost întreprinse modificări constituţionale, şi ca rezultat, Procurorul republicii a fost numit de către Parlament (26 iulie 1990), iar la 7 septembrie a fost anunţată componenţa nominală a Colegiului Procuraturii. Aceştia au fost primii paşi de legiferare a Procuraturii unui stat suveran, consolidaţi cu alte acţiuni concrete.

În pofida tuturor schimbărilor efectuate, aproximativ un an de zile (pînă la 27.08.1991), pînă cînd a fost adoptată Declaraţia cu privire la independenţa statului, Procuratura republicii se subordona atît Procuraturii URSS, fiind încă parte componentă a acesteia, cît şi Parlamentului Republicii Moldova.

Ulterior, la 29.01.1992 a fost adoptată prima Lege cu privire la Procuratura Republicii Moldova. Era o perioadă de manifestare a tînărului nostru stat, care era independent, şi aceasta doar la nivel declarativ, deoarece persistau, din toate punctele de vedere, orînduielile sovietice cu sistemul economic socialist. Aşadar, noua Lege cu privire la Procuratură nu se deosebea prea mult de cea sovietică.

Şi ca să nu dăm dovadă de subiectivism în acest sens, trebuie să recunoaştem că unele modificări totuşi, au fost esenţiale. Mă refer, în primul rînd, la activitatea Procuraturii – de a acorda prioritate drepturilor omului şi apoi intereselor statului. Alte modificări ţin de faptul că Procuratura nu mai supraveghea activitatea judecătorească, iar procurorii sancţionaţi disciplinar puteau să se adreseze pentru apărarea drepturilor în instanţa de judecată.

În iunie 1994 a demarat reforma de drept şi judiciară, conform Concepţiei aprobate de Parlament, a fost adoptată noua Constituţie (29 iulie 1994), astfel încît Procuratura republicii devine un organ autonom, în cadrul autorităţii judecătoreşti, cu sarcini specifice concrete şi cu propria-i competenţă, condusă de Procurorul General, subordonată Parlamentului.

În 1995, primul Procuror General a fost numit pe al doilea termen constituţional. Conform modificărilor Legii cu privire la Procuratură, la propunerea Procurorului General, Parlamentul a aprobat şi noua componenţă a Colegiului Procuraturii.

În 2003 a fost adoptată o nouă Lege cu privire la Procuratură, iar în 2008 - o altă lege, care este în vigoare pînă în prezent. Sub diferite pretexte se fac noi şi noi propuneri de modificare, nu doar a unor norme aparte, ci şi de competenţă, care ţin de rolul şi locul instituţiei Procuraturii, iar vizavi de ultimele, Consiliul Europei nu are nici o rezervă.

– Cu siguranţă, putem afirma că epoca procurorilor statului independent Republica Moldova, începe cu dumneavoastră. Ce atu-uri credeţi că aţi avut pentru a fi ales în funcţia de primul Procuror General al Republicii Moldova? Consideraţi acest fapt o surpriză, o provocare sau un destin?

Nuştiu dacă a fost un destin sau o provocare, pentru că eu niciodată nu mi-am pus scopul să avansez în acest sens, iar doritori de a creşte pe acest segment au existat întotdeauna. Probabil totul porneşte de la dorinţa mea de a deveni jurist, şi anume anchetator al Procuraturii. Asta am avut permanent în suflet şi asta m-a făcut să îmi iubesc enorm munca. Şi se ştie ca dacă pui sufletul în ceea ce faci îţi reuşeşte cu adevărat. Acesta probabil ar fi fost atu-ul meu, care a convins, că pentru acea perioadă eu eram persoana ce împărtăşea ideile restructurării, fiind considerat în acele vremuri şi ca om al schimbărilor. Mi s-a propus, iar eu am acceptat, deoarece eram devotat domeniului respectiv, ştiam foarte bine cum se cîştigă această „pîine" şi eram sigur de forţele proprii.

Deşi cunoşteam minuţios sistemul din care făceam parte (am activat în calitate de procuror raional, ulterior, am fost prim-adjunct al Procurorului republicii), odată cu învestirea mea în funcţia de Procuror General al Republicii Moldova, mi-am dat seama că e o cu totul altă situaţie. De data aceasta era vorba de un statut mult mai înalt, care implica mai multă rigoare şi responsabilitate. Am constatat că a cunoaşte legile şi a munci mult, nu era îndeajuns, era important să conştientizezi şi să pătrunzi în profunzimea acestor responsabilităţi.

– Şi totuşi cum apreciaţi perioada reformatoare de după declararea Republicii Moldova ca stat suveran şi independent?

După cum am afirmat anterior, din 1990 Parlamentul a demarat ample reforme în diverse domenii, inclusiv în domeniul justiţiei, ordinii de drept, combaterii criminalităţii, protecţiei drepturilor omului. În toţi aceşti ani de reformare, Procuratura a fost supusă unor critici dure, nu doar de mass-media, ci şi de autorităţile ţării, de clasa politică, cerîndu-se în permanenţă demiterea conducerii ei.

E de la sine înţeles că existau şi neajunsuri – începuse perioada de tranziţie, iar pentru a simţi trecerea, de la un stadiu al sistemului la alt stadiu, era necesar să efectuăm schimbări radicale, pentru a transforma Procuratura într-un organ compatibil cu principiile unei societăţi democratice. Însă, societatea noastră nu dispunea de acel climat favorabil pentru a produce aceste schimbări totale. Era clar de la ce ne detaşăm, dar nu era clar în ce direcţie ne îndreptăm, şi cel mai important – în ce mod o vom face. Existau cerinţe, doleanţe, tendinţe progresiste şi democratice spre un stat de drept, dar legislaţia încă era una conservatoare şi nu ne permitea să realizăm prea multe, pe de o parte.

Pe de altă parte, asigurareatehnico-materială,precum şi cea financiară era mult sub nivelul necesităţilor (lipsa de spaţiu, transport, tehnică de specialitate; neasigurarea lucrătorilor Procuraturii cu spaţiu locativ, reţinerea salariilor pe luni de zile etc.). Ţinînd cont de situaţia creată, consecinţele nu au întîrziat să apară. Ca rezultat, în acea perioadă se atesta o demisionare în masă a colaboratorilor Procuraturii. Mai erau şi obstacole din cauza necunoaşterii limbii de stat. Astfel, s-a ajuns la situaţia în care procurori profesionişti au plecat să activeze acolo unde erau apreciaţi la un nivel înalt şi remuneraţi mai bine – în sistemul bancar, vamal, diverse firme private etc., iar lipsa de jurişti buni, se simţea tot mai mult şi mai mult. În consecinţă, în rîndurile Procuraturii erau primite persoane slab pregătite din punct de vedere profesional, erau angajaţi chiar şi cei care nici nu s-au gîndit vreodată să devină procurori, pentru că era destul să fie doar deţinători ai unei diplome de jurist. Această fluctuaţie de cadre în rîndurile Procuraturii a fost stopată după 1995, cînd au fost majorate salariile.

În pofida tuturor dificultăţilor, au existat şi procurori cu adevărat devotaţi profesiei, care au activat în domeniul ales ca destin, onorîndu-şi cu cinste obligaţiunile, şi aceasta chiar şi în condiţiile conflictului transnistrean, cînd apăruseră „2 republici" şi se iscau adesea divergenţe între localităţi, raioane, în legătură cu revendicarea moşiilor de altădată. Activitatea procurorilor în această perioadă a fost împovărată şi de apariţia noilor legi cu privire la proprietate, privatizare, modificări în Codul funciar, care au generat discordii în societate, dar şi abuzuri la aplicarea lor în practică. Procurorii se aflau în centrul acestor activităţi pentru a aplana conflictele, unele dintre care nici nu dispuneau de o reglementare juridică (legile vechi nu mai funcţionau, iar cele noi încă nu apăruseră). Anume cu aceşti oameni a demarat ampla reformă a Procuraturii, transformînd nu doar instituţia ci şi pe ei înşişi, rămînînd fideli cauzei Supremaţiei Legii, pe parcursul întregii lor activităţi.

Odată cu proclamarea aşa ziselor „republici", în lipsa Curţii Constituţionale, Procuratura a fost cea care a dat o apreciere politico-juridică tuturor acţiunilor ilegale, spunînd lucrurilor pe nume, procurorii fiind ultimii care au fost siliţi să părăsească teritoriul transnistriei.

Tot în perioada conflictului de pe malurile Nistrului, în condiţiile extrem de dificile (în ţară a fost declarată stare excepţională), procurorii au izbutit să controleze situaţia, întreprinzînd toate măsurile ca în viaţa cotidiană să domine legea, chiar şi în zona de conflict, unde de rînd cu poliţiştii şi voluntarii, erau prezenţi şi colaboratorii Procuraturii, pentru a reacţiona prin mijloace legale.

Aşadar, Procuratura nu este un organ de ofensivă, ci unul de supraveghere a respectării legislaţiei, a executării ei întocmai, iar în situaţia creată s-a transformat într-un organ de rezistenţă la tentativele negative din societate.

Datorită procurorilor, în instanţele de judecată, în urma recursurilor acestora, au fost reabilitaţi practic toţi represaţii politici, începînd cu anul 1990.

– De multe ori procurorul este perceput ca o ultimă speranţă pentru cei nedreptăţiţi, este acesta un stereotip sau o realitate?

Acest lucru a fost, este şi trebuie să fie o realitate. Pe parcursul anilor, procurorii au dat dovadă de acea corectitudine şi profesionalism, cîştigînd prin aceasta, cel mai important lucru pentru un jurist – încrederea cetăţeanului. Astfel, oamenii îşi pun speranţe în procurori, în capacităţile lor de a le apăra drepturile. O dovadă în acest sens o constituie numărul mare de adresări, care bănuiesc că se menţine şi pînă în prezent, ale oamenilor, în legătură cu diverse probleme, inclusiv şi cele ce nu ţin de competenţa Procuraturii, anume procurorului. În opinia mea, acest fapt îi responsabilizează şi mai mult pe colaboratorii organelor Procuraturii, care sînt puşi în situaţia de a susţine zi de zi examenul de capacitate în faţa întregii societăţi, la capitolul profesionalism şi încredere.

– Cu cine şi cu ce credeţi că se poate mîndri, pe bună dreptate, sistemul Procuraturii, de la proclamarea independenţei Republicii Moldova?

Colaboratorii organelor Procuraturii au întotdeauna cu ce se mîndri pentru că îi uneşte acelaşi scop – asigurarea Supremaţiei Legii. Chiar dacă au fost repartizaţi la muncă în procuraturile teritoriale, fiind dispersaţi cîte 3-5 persoane, şi la prima vedere s-ar părea că sînt izolaţi de ceilalţi colegi, întotdeauna au constituit un tot întreg, o echipă care luptă pentru o cauză comună – triumful Adevărului şi al Dreptăţii, demonstrînd că sînt un colectiv unit, cu tradiţii frumoase, fiecare dintre membrii căruia, dau dovadă de o ţinută morală adecvată, căştigînd prin aceasta respectul şi încrederea celor din jur.

(Continuare în p. 5)

Procurorul în societatea democratică – un aliat al cetăţenilor în lupta pentru dreptate

În fiecare an, la finele lunii ianuarie, procurorii din Moldova îşi sărbătoresc Ziua profesională. Acest început de an este, însă, unul deosebit. Procuratura Republicii Moldova aniversează 20 de ani de la crearea sa în calitate de organ naţional. Prin Decretul prezidenţial, din 26.01.1996, a fost instituită Ziua lucrătorului Procuraturii. În acest context, am încercat să aflăm, de la personalităţi marcante din domeniu, care este rolul procurorului într-o societate democratică, cum apreciază relaţia dintre Procuratură şi instituţiile de forţă ale statului, dar şi care ar fi cauzele nemulţumirii cetăţenilor şi neîncrederii generale în organele de drept. Intervievaţii au transmis şi un mesaj tinerilor care au decis să le urmeze calea.

Nicolae URSU, preşedintele Asociaţiei Veteranilor Procuraturii din Moldova, fost Prim-viceprocuror General al Republicii Moldova:

Rolul esenţial al procurorului în societate l-am simţit pe propria experienţă, în cei 27 de ani de activitate în diferite funcţii, începînd cu cea de jos şi terminînd cu cele de sus. Acest rol are un caracter dublu. În primul rînd, procurorul este persoana împuternicită de stat să-şi exercite funcţiile şi să aplice legislaţia, astfel încît infractorii să fie traşi la răspundere, să-şi primească pedeapsa meritată de la instanţă. Procurorul iniţiază procesul, dirijează, pune sub învinuire, trimite cauza în instanţă şi numai el are dreptul, în cadrul urmăririi penale, reieşind din legislaţia în vigoare, să decidă asupra cauzei. Un alt caracter al activităţii procurorului este cel de protejare, de apărare a drepturilor celor nevinovaţi, părţii vătămate în cadrul dosarului. Procurorul este, practic, obligat să asigure corect funcţionarea legii în aşa mod încît cei vinovaţi să fie traşi la răspundere. El este obligat să se conducă numai de lege, nu de alte interese sau curente politice. Procurorul trebuie să fie aliatul cetăţenilor într-o societate. Pînă în anul 2001, procurorul era practic ultima redută la care apelau cetăţenii cu diferite petiţii şi cereri.

Indiferent de circumstanţe, activitatea Procuraturii trebuie să fie bazată în primul rînd pe lege. Această instituţie trebuie să vegheze respectarea legislaţiei. Alta este situaţia că în perioada reformelor, ies la suprafaţă aspecte negative, iar procurorul cade pradă influenţelor politice sau ale altor instituţii de stat. Pe timpuri, dacă procurorul înainta o sesizare unui organ de stat, în care i se cerea să corecteze încălcările care au avut loc şi să nu comită altele pe viitor, acest lucru se executa fără discuţii. Astăzi, reieşind din situaţia creată, din principiile democraţiei, unii conducători îşi permit să neglijeze cerinţele procurorului. În aceste condiţii, devine imperios necesar ca procurorul să dea dovadă de insistenţă şi consecvenţă, aplicînd legea. Pe umerii Procuraturii este pusă povara coordonării activităţii instituţiilor departamentale care luptă cu crima organizată, în vederea combaterii infracţiunilor. De Procuratură depind foarte multe: cum este planificată activitatea, cum se desfăşoară lucrurile, care sînt rezultatele. Procurorul ţine mîna pe pulsul vieţii, periodic face analize, sesizează organele respective de stat care nu-şi onorează obligaţiunile. Una din funcţiile de bază ale Procuraturii este coordonarea activităţii organelor de combatere a crimelor şi profilaxia lor. Aici au un rol însemnat şi organele autoadministraţiei locale, care pînă la urmă, nu-şi prea onorează obligaţiunile. Ori de cîte ori se schimbă conducătorii, apar alţii care nu întotdeauna ştiu ce trebuie să facă. Şi aici, procurorul trebuie să fie alături, să le sugereze ideile de bază despre cum trebuie să activeze ca să combată, cu forţe comune, infracţiunile.

Nemulţumirea faţă de instituţiile de forţă ale statului are la bază mai multe aspecte. În primul rînd, birocraţia în activitatea organelor de resort predomină, totuşi. S-a pierdut, undeva în perioada reformelor, simţul de responsabilitate. Persoanele care sînt împuternicite cu funcţii de înaltă răspundere, precum este procurorul trebuie să fie foarte sensibile la adresările populaţiei, la soluţiile adoptate. Nu întotdeauna poţi satisface cerinţele cetăţeanului, însă procurorul trebuie să aibă darul şi menirea de la natură să găsească cuvinte de convingere, să-i explice omului de rînd ce se poate şi ce nu. A apărut o neglijenţă, o indiferenţă a colaboratorilor organelor Procuraturii faţă de populaţie. Înainte nu se întîmpla, dacă s-a adresat o persoană la Procuratură, să nu se găsească soluţia legală. Chiar dacă procurorii dispuneau trimiterea cererii către altă instituţie, persoana era imediat informată despre acest lucru. Toate aspectele enumerate au influenţat negativ imaginea Procuraturii în societate. Rolul acesteia nu s-a diminuat, deoarece este stabilit prin legislaţie, însă imaginea a avut de suferit. La baza acestei neîncrederi stă şi un alt element – corupţia, care practic sugrumă statalitatea, stîlpii statului, mai ales că a pătruns şi în Procuratură, într-o măsură considerabilă. Aceste lucruri sînt cunoscute. Însă pînă la urmă, apariţia în societate a corupţiei nu putea să treacă pe lîngă Procuratură, astfel ca să nu o afecteze şi pe ea. Trebuie de menţionat, totuşi, că majoritatea covîrşitoare a procurorilor sînt oameni oneşti, destoinici de a activa în continuare şi îşi duc povara activităţii în modul stabilit de lege, nu-şi permit lucruri care i-ar caracteriza negativ.

Aflîndu-ne în preajma Zilei lucrătorului Procuraturii, le-aş sugera tinerilor viitori procurori, colaboratori ai Procuraturii să-şi păstreze cinstea şi onoarea din tinereţe. E uşor a scăpa o pată pe bunul nume şi e cu mult mai greu a o spăla mai apoi. În activitatea lor să se conducă numai de lege, nu de indicaţii ilegale, chiar dacă vin de sus, de la Guvern, Parlament sau alte instituţii statale, dacă acestea sînt în afara legii. În acest caz, legea protejează procurorul, şi nimeni nu-i poate reproşa nimic. Le doresc tuturor procurorilor care activează astăzi să fie sănătoşi, dîrji, principiali, să nu manifeste indiferenţă faţă de populaţie şi faţă de problemele acesteia, să fie sensibili la sesizările care vin de la cetăţeni, să-şi onoreze obligaţiunile în modul stabilit de lege şi să aibă succes în activitate.

Cît priveşte alte reglementări privind îmbunătăţirea activităţii Procuraturii, la situaţia de azi, în opinia mea, acestea nu sînt necesare. Avem Coduri noi – penal, civil, de procedură penală, al familiei, administrativ, adoptate în anul 2003. Sînt nişte legi care periodic suferă schimbări, deoarece viaţa se mişcă înainte. Însă legislaţia permite, în deplină măsură, de a soluţiona orice conflict apărut în societate. Orice raport juridic care apare între stat şi individ poate fi regulat fără nici o problemă, este suficient de a studia Codul de procedură penală şi civilă. Orice reglementare legislativă a vieţii noastre nu poate fi detaliată, deoarece acestea se fac în baza principiilor generale şi orice situaţie se soluţionează în baza unor norme care poartă un caracter mai general. De aceea, alte reglementări la situaţia actuală nu sînt necesare. Este nevoie doar de respectarea Constituţiei, inclusiv şi de către Parlament, care în ultimul timp, s-a împiedicat de problema alegerii preşedintelui. Avem instituţii statale care au la bază legi corecte, care corespund principiilor democratice, legi care trebuiesc doar aplicate corect. În primul rînd, legislaţia Republicii Moldova este armonizată, în mare parte, cu cea europeană. Iar faptul că statul pierde frecvent cauze puse pe rol la CEDO nu înseamnă că legislaţia este incorectă, ci că unii magistraţi o aplică incorect.

Valeriu BALABAN, Procuror General al Republicii Moldova în perioada 2003 - 2007:

Statele cu o democraţie avansată pot fi împărţite în două categorii: cele în care Procuratura nu este abilitată cu atribuţii extrajudiciare şi cele în care Procuratura, într-un volum mai mare sau mai mic, are aceste atribuţii. În particular, ele ţin de domeniile dreptului civil, administrativ, al muncii, familiei, cît şi de protecţia drepturilor, intereselor minorilor, invalizilor, păturilor social vulnerabile. Într-o societate democratică, ambele modele sînt recunoscute drept admisibile. Deşi nu există norme de drept şi reguli comune privind sarcinile, funcţiile şi organizarea Procuraturii, în statele democratice procurorii au misiunea de a asigura legalitatea, de a apăra drepturile omului şi interesele societăţii. În majoritatea ţărilor, aceste funcţii sînt realizate şi în sfera extrajudiciară, avînd la bază tradiţiile istorice şi de drept. Fiecare stat este în drept, de sine stătător, să determine locul, rolul, modul de organizare şi funcţionare a Procuraturii, volumul competenţelor acesteia, inclusiv în domeniul apărării drepturilor omului şi intereselor societăţii. Există însă, unele cerinţe şi restricţii, care presupun ca în acest proces să fie asigurate drepturile, libertăţile omului, principiile supremaţiei legii şi îndeplinirea obligaţiunilor internaţionale.

Interacţiunea Procuraturii cu alte instituţii din stat, atît la nivel local, cît şi la nivel central este impusă şi reglementată de legislaţia în vigoare a Republicii Moldova, avînd la bază principiile separării puterilor în stat şi colaborarea între ele. În general, consider că nivelul acestei colaborări corespunde cerinţelor la zi în domeniu. Apariţia, uneori, a disensiunilor care devin publice denotă doar nivelul insuficient de comunicare, aspect ce poate fi cu uşurinţă eliminat pe viitor. Totuşi, îndrăznesc să le sugerez colegilor din Procuratură să impulsioneze activitatea la acest capitol, utilizînd mai pe larg posibilităţile pe care le oferă activităţile desfăşurate în comun în cadrul comitetelor şi consiliilor naţionale constituite pe lîngă Guvern. Mă refer, îndeosebi, la Consiliul coordonator de prevenire şi combatere a criminalităţii şi corupţiei, posibilităţile pe care le oferă acesta nefiind utilizate pentru redresarea situaţiei existente. Cît priveşte relaţiile Procuraturii cu organele de urmărire penală, ele au un caracter specific şi aprecierea lor ţine mai mult de instanţele de judecată, abilitate cu atribuţii de control în domeniu.

Recomandarea R(2000)19 a Comitetului de miniştri al Consiliului Europei conţine un compartiment aparte: „Obligaţiunile procurorului în faţa oamenilor". În faţa procurorului se pune sarcina asigurării apărării efective a drepturilor omului în sfera extrajudiciară, pînă, în cadrul şi după examinarea cauzelor în procesul de judecată. Realitatea în ţara noastră este, însă, alta. Adversarii unei Procuraturi consolidate, puternice, efective şi independente, din motive lesne de înţeles, pe parcursul anilor de la proclamarea Independenţei au făcut tot posibilul ca această instituţie a statului, concepută iniţial pentru asigurarea promovării reformelor de toate tipurile, să fie limitată în atribuţii, finanţată sub nivelul strictului necesar, implicată în reforme permanente şi atrasă în aranjamente politice. Toate acestea, luate la un loc, nu au putut să nu se reflecte asupra rezultatelor activităţii Procuraturii, care se răsfrîng nemijlocit asupra drepturilor şi intereselor oamenilor. În condiţiile în care societatea civilă este doar la etapa iniţială de dezvoltare, justiţia este ineficientă şi costisitoare, avem un nivel avansat de nihilism juridic, persistă dezmăţul aparatului birocratic, instituţiile statului nu-şi onorează obligaţiunile, bîntuie sărăcia ş.a., în urma reformelor am lipsit neargumentat Procuratura de atribuţiile extrajudiciare, lăsînd cetăţeanul de unul singur faţă în faţă cu grijile şi nevoile sale. În aceste condiţii, care poate fi atitudinea omului de rînd faţă de cei care conform Constituţiei, sînt obligaţi să o protejeze? Pînă nu demult, Procuratura juca un rol compensatoriu în societate, eliminînd multe din abaterile de la legislaţie în diferite domenii încă la etapa iniţială şi contribuind, astfel, la consolidarea ordinii de drept în ţară. Iniţierea recentă a iniţiativei legislative cu privire la excluderea din atribuţiile Procuraturii a obligaţiei de a interveni în cazul încălcării drepturilor minorilor, invalizilor şi păturilor social vulnerabile o consider amorală şi cu depăşirea limitelor bunului simţ. Rămîn un adept hotărît al ideii că Procuratura urmează să preia, în activitatea sa, unele competenţe extrajudiciare, care urmează a fi executate de procurori în numele societăţii, în interes public şi în strictă conformitate cu împuternicirile delegate prin lege, respectarea Convenţiei Europene pentru Drepturile Omului şi a precedentelor Curţii Europene pentru Drepturile Omului. De asemenea, este necesar de a asigura principiul separării puterilor în stat şi neamestecul în activitatea Procuraturii. Orice acţiune sau inacţiune a procurorului în domeniul drepturilor omului trebuie să fie pasibilă atacului în instanţa de judecată, unde procurorul trebuie să dispună de aceleaşi drepturi şi obligaţiuni ca şi celelalte părţi ale procesului.

La moment, Procuratura nu are nevoie de critică neconstructivă a numeroşilor „experţi" şi „analişti politici" angajaţi, ci de înţelegerea şi susţinerea societăţii şi fiecărui cetăţean în parte. Un pas ferm în această direcţie ar fi instituirea controlului societăţii asupra activităţii organelor Procuraturii. Formarea unui Consiliu Civil pe lîngă Procuratura Generală ar soluţiona multe din problemele cu care se confruntă Procuratura la etapa actuală.

Faptul că au decis să îmbrăţişeze profesia de procuror îi plasează, pe tinerii procurori sau viitori specialişti în acest domeniu, în rîndurile elitei tineretului ţării noastre. Este vorba despre o profesie nobilă, deosebit de utilă societăţii, dar şi extrem de responsabilă. Celor care au decis să păşească pe această cale le doresc să fie fideli jurămîntului depus, să respecte întocmai buchia legii, tradiţiile instituţionale, să fie rezistenţi la deformările profesionale, iar cuvintele din Imnul procurorului să-i călăuzească în activitatea cotidiană.

Perfecţionarea cadrului legal din domeniul activităţii Procuraturii, inclusiv a cadrului normativ intern, adaptarea lui cerinţelor la zi, trebuie să fie o preocupare permanentă a unui grup de specialişti care ar avea pregătirea, suportul financiar şi metodologic necesar. Este inadmisibil ca proiectele de acte legislative să fie impuse din exterior, cu încălcarea tehnicii legislative, avînd la bază oportunitatea politică.

Aş menţiona doar cîteva din problemele care necesită a fi soluţionate în perioada imediat următoare: finanţarea Procuraturii, optimizarea procedurii penale care ar exclude dubla instrucţiune a probelor, extinderea competenţelor extrajudiciare, luarea unor măsuri eficiente în domeniul selectării, pregătirii profesionale şi promovării cadrelor ş.a. La baza actelor legislative elaborate trebuiesc puse documentele adoptate în cadrul conferinţelor Procurorilor Generali ai statelor din Europa, Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni, recomandările Comitetului de Miniştri ai Consiliului Europei, Consiliului Coordonator al Procurorilor Generali din CSI, precum şi programele naţionale de guvernare.

Iacob CUPCIC, membru al Consiliului Asociaţiei Veteranilor Procuraturii din Moldova, ex-Procurorul Militar al municipiului Chişinău:

La 23 iunie 1991, Republica Moldova şi-a proclamat independenţa, iar la 3 septembrie 1991, preşedintele statului, în conformitate cu Declaraţia de independenţă şi în scopul asigurării apărării suveranităţii republicii şi integrităţii ei teritoriale, a decretat crearea Forţelor Armate ale ţării. Voi menţiona din start că organele Procuraturii Militare ale fostei URSS nu erau subordonate procuraturilor republicilor unionale şi din acest considerent, prin Hotărîrea Prezidiului Parlamentului Republicii Moldova nr. 935-XII din 26 februarie 1992 „cu privire la organele Procuraturii Militare" a fost statuat că, Procuraturile Militare care funcţionau pe teritoriul Moldovei şi care la acel moment făceau parte din Districtul militar Odesa, vor trece în subordonarea Procurorului Republicii Moldova, căruia i s-a dispus stabilirea structurii lor, statelor şi locului de plasament.

De fapt, conducerea Procuraturii Republicii a prognozat cum vor demara evenimentele şi lucrînd la elaborarea Legii cu privire la Procuratură nr. 902 din 29 ianuarie 1992, a consemnat, în art. 12, că în sistemul organelor Procuraturii, de rînd cu alte procuraturi specializate, se încadrează şi Procuratura Militară.

La 25 martie 1992, Procurorul de atunci al Republicii Moldova, Dumitru Postovan, a emis Ordinul nr.404-l cu privire la crearea Procuraturilor Militare din oraşele Chişinău, Bălţi şi Tiraspol. La 24 iunie 1992, a fost creată şi Procuratura Militară Cahul, iar la 24 iunie1992, în cadrul Procuraturii Republicii Moldova, a fost creată Secţia supraveghere a respectării legilor în Forţele Armate. La acel moment, Procuratura Militară Chişinău număra în state 16 procurori şi angajaţi civili, ca mai tîrziu, să crească numeric pînă la 25 de colaboratori. Procuratura deservea (ca şi în prezent) 12 raioane ale republicii (Anenii Noi, Călăraşi, Căuşeni, Criuleni, Dubăsari, Hînceşti, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Rezina, Străşeni, Ştefan Vodă) şi două municipii (Chişinău, Bender) în care erau concentrate forţe militare considerabile (Armata Naţională, Trupele de Carabinieri, Serviciul de Grăniceri, Serviciul Informaţie şi Securitate, Serviciul Pază de Stat, Instituţiile Penitenciare, Serviciul Situaţii Excepţionale, Forţele de menţinere a păcii etc.).

La 2 noiembrie 1993, Prezidiul Parlamentului Republicii Moldova a aprobat Regulamentul Procuraturii Militare, care stabilea sarcinile, direcţiile de bază, principiile activităţii acesteia etc. Astfel, Procuratura Militară a devenit unicul organ de stat abilitat cu drepturi de control asupra executării de către comandamentele unităţilor şi instituţiilor militare a legilor, regulamentelor militare şi altor acte normative cu caracter militar, privind protejarea drepturilor constituţionale ale militarilor, asigurarea integrităţii patrimoniului militar, exercitarea urmăririi penale în cazuri de comitere a infracţiunilor.

Articolul 4 din Legea cu privire la Procuratură stipula că ea, conform sarcinilor sale:

1) exercită supravegherea executării exacte şi uniforme a legilor, a respectării legilor de către organele de anchetă prealabilă şi de cercetare penală, respectării legilor în locurile de reţinere şi de detenţie preventivă, la executarea pedepselor şi a altor măsuri de constrîngere, stabilite de instanţa judecătorească, precum şi a respectării legalităţii în Forţele Armate şi în organele securităţii naţionale;

2) intentează procese penale în toate cazurile cînd se descoperă elementele componente ale unei infracţiuni, iar în cazurile prevăzute de lege anchetează crimele;

3) susţine în instanţa judecătorească învinuirea în toate cauzele penale.

Executînd aceste sarcini de bază, procurorii militari au desfăşurat diferite activităţi de profilaxie a infracţionalităţii în cadrul Forţelor Armate: diverse lecţii deschise, mese rotunde, zile unice de propagare a legislaţiei printre militari şi recruţi, audienţa militarilor nemijlocit în unităţile militare. Era asigurată transparenţa în toate direcţiile de activitate a Procuraturii. Aceste măsuri au dus la scăderea considerabilă a nivelului criminalităţii în cadrul trupelor militare, la creşterea continuă a credibilităţii societăţii în acest organ statal, care avea o reputaţie impecabilă şi înregistra realizări palpabile la capitolul promovarea publică a imaginii organelor Procuraturii.

Istoria a demonstrat că Procuraturile Militare sînt un atribut necesar în cadrul aparatului statal, dacă în acest stat există Forţele Armate. Însă, în pofida acestui fapt, pînă astăzi se mai lansează opinii neargumentate şi se fac propuneri absolut nejustificate de lichidare a acestora.

Procuratura Militară a oraşului Chişinău a fost una din cele mai dotate din punct de vedere tehnic, dispunea de o bogată bibliotecă de specialitate, dar principalul aspect era colectivul de procurori militari bine instruit, specialişti de forţă, care au jertfit multe pentru ca dreptatea să rămînă în capul mesei şi care au reuşit să-şi valorifice din plin potenţialul intelectual acumulat. Aceşti oameni îşi exercitau obligaţiile de serviciu în aceleaşi condiţii în care activează Forţele Armate şi alte structuri militare, fapt ce a determinat competenţa lor profesională, mobilitatea şi posibilitatea de a acţiona în situaţii extreme şi dificile, inclusiv în timpul conflictului armat de pe Nistru. În condiţii de luptă, procurorii militari acumulau probe pe cauze penale, pentru ca apoi acestea să fie deferite justiţiei. Au fost curmate multiple cazuri de sustragere a armamentului, muniţiilor, altui patrimoniu militar.

În Procuratura Militară a garnizoanei Chişinău – acest formator de profesionişti, în diferite perioade de timp, au activat mai mulţi procurori talentaţi: N. Zafton, S. Croitor, O. Lazarev, V. Temirov, I. Chifiac, I. Dorfman, N. Marandici. Cuvinte de recunoştinţă, pe bună dreptate, merită foştii şi actualii angajaţi civili V. Lisovscaia, E. Suschina, V. Sîtnic, M. Barbălată, I. Corotcova, D. Sochirca, I. Ursu şi alţii. Pentru aportul valoros la anchetarea mai multor crime grave şi deosebit de grave din istoria Procuraturii Militare a oraşului Chişinău merită o înaltă apreciere şi ex-procurorul Secţiei militare a Procuraturii Generale, colonel de justiţie (r) P. Lutenco.

Conducerea Procuraturii a promovat o politică consecventă de selectare, instruire şi formare profesională, promovare şi educare a personalului în spiritul disciplinei şi respectării necondiţionate a Legii. Aspiraţiile noastre la crearea unui colectiv – exemplu de invidiat, cu o ţinută morală sănătoasă, au necesitat eforturi suplimentare şi de durată. Am făcut tot posibilul ca Procuratura să se debaraseze de persoanele care au îmbrăcat uniforma de procuror militar din întîmplare. Fiecare procuror în parte şi Procuratura în întregime, s-a postat invariabil şi indubitabil de partea cetăţeanului şi aceasta a fost una din componentele principale ale succesului.

Doresc să-mi exprim convingerea că şi actualii procurori ai Procuraturii Militare Chişinău, colonel de justiţie N. Dimitriev, locotenent de justiţie E. Manolachi şi subalternii acestora vor realiza şi în continuare sarcinile atribuite prin Constituţie şi Legea cu privire la Procuratură. Profitînd de ocazie, vreau să le urez colegilor de breaslă sănătate, fericire, să dea mereu dovadă de competenţă, principialitate şi maturitate civică. Cu acelaşi prilej, îi îndemn pe toţi slujitorii legii la o conlucrare fructuoasă, astfel ca prin acţiunile noastre zilnice să contribuim la consolidarea Dreptului, ca acesta să devină o necesitate şi o valoare social-umană, şi anume legea să ne unească într-o comunitate de cetăţeni care au aceleaşi drepturi, dar şi aceleaşi obligaţiuni.

Lilia DUMINICA

Supremaţia Legii – călăuza procurorului spre Adevăr şi Dreptate

(Continuare din p. 3)

Din aceste considerente, se poate afirma că profesia de procuror este una cu totul şi cu totul specială. Trebuie să remarc, că nu fiecare om poate deveni procuror, iar viaţa a demonstrat acest lucru. Este nevoie de profesionalism şi abnegaţie. Şi nu vreau să par lipsit de modestie, dar decretarea Zilei lucrătorului Procuraturii, la 29 ianuarie 1996, de către primul preşedinte al Republicii Moldova, Mircea Snegur, se înscrie, pe bună dreptate, ca un semn de înaltă apreciere pentru acei care stau la straja ordinii şi înţelepciunii unui popor – Procurorii.

Profesionalismul şi înalta pregătire a procurorilor au fost necesare nu doar Procuraturii, ci şi altor organe statale. Astfel, o mulţime de procurori au fost numiţi în diferite funcţii de elită, dar şi de o responsabilitate enormă din stat – Vasile Sturza, ministrul Justiţiei; Mihai Plămădeală şi Vladimir Ţurcan, miniştri ai Afacerilor Interne; Dumitru Pulbere, preşedinte al Curţii Constituţionale; Ion Vasilatii, membru al Curţii Constituţionale; Alexei Potînga, directorul Centrului pentru Protecţia Drepturilor Omului; Nicolae Televco - Comisia Electorală Centrală; Nicolae Andronic şi Alexandru Stoianoglo, vicepreşedinţi ai Parlamentului; Eugen Rusu, Ion Ungureanu, Valentin Peremienco, Victor Cecan, deputaţi în Parlament, consilieri ai preşedintelui ţării etc.

Pentru muncă sîrguincioasă şi responsabilă s-au ales cu distincţii de stat peste 20 de colaboratori, doi dintre care, Emilian Chirtoacă şi Vasile Guţu au fost decoraţi cu „Ordinul Republicii".

Acestea sînt doar o parte dintre reuşitele Procuraturii. Prin urmare, colectivul acestei instituţii are cu ce se mîndri şi pentru faptul că a moştenit multe tradiţii frumoase, care trebuie păstrate şi valorificate, avînd pentru aceasta un singur temei şi un singur stimul – înaltul profesionalism şi responsabilitate pentru sectorul încredinţat.

– Cine v-a servit drept etalon pe parcursul carierei dumneavoastră de Om al Legii?

I-aş menţiona aici pe toţi foştii mei şefi, pentru că acesta este profilul instituţiei în care ne desfăşuram activitatea. Trebuie să evidenţiez că regula de aur a procurorilor, în calea lor spre adevăr şi dreptate este Supremaţia Legii. Aşadar, cei care nu se conformau acestui principiu nu-şi aflau locul în această instituţie. Cineva îmi poate reproşa, în acest sens, faptul că au fost şi timpuri în care Procuratura era un instrument în mîinile partidului. În replică, le-aş spune că acest lucru nu se făcea la modul direct, pentru că procurorii nu executau ordinele anumitor reprezentanţi ai partidului aflat la guvernare. Pur şi simplu, partidul comunist modifica sau adopta legi, astfel încît să-i convină. Iar esenţa activităţii procurorului, după cum am mai spus, era supravegherea respectării legislaţiei. Toţi au fost educaţi în acest spirit.

Astăzi, noi cei de la Asociaţia Veteranilor Procuraturii desfăşurăm diverse întîlniri, în cadrul cărora, abordăm diferite subiecte. Ştiţi, uneori am impresia că abia încep să îmi cunosc foştii colegi, rămînînd stupefiat de reacţia şi comportamentul unora dintre ei, pentru că nu îmi puteam imagina că, detaşîndu-se de funcţia lor pot fi şi altfel. De aici, putem lesne deduce cît de corect şi exemplar trebuia să fie acel care activa în calitate de procuror.

Nu în ultimul rînd, şi zelul meu pentru adevăr şi dreptate şi-a spus cuvîntul. Am crescut cu aceste valori şi ele vin de undeva din interior. Toate acestea mi-au servit drept etalon nu doar în cariera mea profesională, ci şi în viaţa de zi cu zi.

– Oamenilor devotaţi profesiei le este dificil să se despartă de ea. Aş vrea să vă întreb cu ce se ocupă procurorii după vîrsta pensionării şi ce rol are Asociaţia Obştească a Veteranilor Procuraturii în acest sens, preşedintele căreia aţi fost mai mulţi ani?

Procurorii sînt persoane dinamice, iar limita de vîrstă nu îi împiedică să îşi continuie activitatea. Fiind specialişti care au la bază o experienţă profesională vastă, după pensionare mulţi dintre ei sînt angajaţi în calitate de avocaţi, jurişti la instituţii din diverse domenii. Însă, din considerente mai mult sau mai puţin obiective, nu toţi foştii procurori reuşesc să fie angajaţi în cîmpul muncii după ce au ieşit la pensie.

Indiferent dacă sînt angajaţi sau nu, procurorii pensionari simt nevoia de a comunica, de a se întîlni cu foştii colegi şi această oportunitate o oferă Asociaţia Veteranilor Procuraturii.

Totodată, conform statutului, asociaţia are menirea de a acorda membrilor săi susţinere morală, materială şi de alt ordin; de a ajuta procurorii în exerciţiu; de a transmite şi valorifica bunele tradiţii şi practici profesionale tinerei generaţii de specialişti din sfera vizată.

În caz de necesitate, adunăm fonduri pentru a asigura cît de cît soţiile foştilor procurori, care, de cele mai multe ori, au o pensie foarte mică şi se descurcă greu.

La fel, prin intermediul organizaţiei noastre, noi membrii ei, efectuăm excursii, încercînd astfel să recuperăm ceea ce nu am reuşit anterior, în viaţă, din lipsă de timp.

În altă ordine de idei, este regretabil faptul că, astăzi o bună parte dintre membrii Asociaţiei Veteranilor Procuraturii au anumite rezerve vizavi de instituţia în care au muncit o viaţă, iar unii procurori pensionari nici nu vor să devină membri ai asociaţiei noastre. Aceasta pentru că, practic, au fost izgoniţi de acolo, fără a li se spune măcar nişte cuvinte simple de gratitudine. Mai mult, o parte din tînăra generaţie de colaboratori ai Procuraturii manifestă reticenţă faţă de procurorii veterani. Ne-am dori nespus de mult să putem aplana această situaţie, astfel încît generaţiile de foşti şi actuali procurori să conlucreze eficient întru prosperarea imaginii instituţiei.

– Domnule Dumitru Postovan, ne aflăm în preajma unei frumoase sărbători – Ziua lucrătorului Procuraturii. Ce mesaj aveţi pentru procurorii din Republica Moldova, cu acest prilej?

Ziua lucrătorului Procuraturii îmi oferă ocazia de a le mulţumi atît actualilor colaboratori, cît şi veteranilor Procuraturii pentru înaltul profesionalism şi abnegaţia demonstrată pe parcursul acestor ani, întru asigurarea respectării ordinii de drept şi a libertăţilor fundamentale ale cetăţeanului, în pofida tendinţelor negative care au existat. Iar doleanţa mea faţă de actuala generaţie de procurori ar fi promovarea şi transmiterea valorilor consolidate, pe parcursul anilor, viitoarelor pleiade de specialişti în acest domeniu.

Îi felicit pe toţi acei care au ales ca destin să slujească cu credinţă Legii şi le transmit tuturor, pe această cale, calde urări de sănătate şi realizări dintre cele mai frumoase.

Vă mulţumesc.

Irina BUREA

● La solicitarea cititorilor

Înlesnirile vizînd taxa de stat în instanţele judecătoreşti

Conform prevederilor Legii taxei de stat, cu ultimele modificări, sînt scutiţi de plata taxei de stat în instanţele judecătoreşti:

1) reclamanţii – persoane fizice – în acţiunile de încasare a sumelor retribuirii muncii şi alte cerinţe legate de activitatea de muncă;

2) reclamanţii – în acţiunile ce reies din dreptul de autor şi drepturile conexe, din dreptul asupra invenţiilor, desenelor şi modelelor industriale, soiurilor de plante, topografiilor circuitelor integrate, precum şi asupra propunerilor de raţionalizare;

3) reclamanţii – în acţiunile de încasare a pensiei alimentare;

4) reclamanţii – în acţiunile de încuviinţare a adopţiei;

5) reclamanţii – în acţiunile de acoperire a daunei pricinuite de schilodire sau o altă lezare a sănătăţii, precum şi de decesul întreţinătorului;

6) reclamanţii – în cauzele de încasare a pagubei pricinuite prin poluarea mediului înconjurător şi folosirea iraţională a resurselor naturale;

7) reclamanţii – în acţiunile născute din raporturi de contencios administrativ;

8) reclamanţii – în acţiunile de protecţie a drepturilor consumatorilor;

9) procurorii – în cazurile stabilite de legislaţie privind apărarea drepturilor altor persoane şi a intereselor ocrotite de stat;

10) avocaţii parlamentari – pentru cererile privind apărarea intereselor petiţionarilor ale căror drepturi şi libertăţi constituţionale au fost încălcate;

11) oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat – pentru cererile privind declararea invalidităţii unui act emis de o autoritate a administraţiei publice locale;

12) părţile – în litigiile legate de recuperarea pagubei cauzate persoanei în legătură cu condamnarea nelegală, tragerea la răspundere penală, arestarea ca mod de aplicare a măsurii preventive, arestarea în calitate de sancţiune administrativă;

13) părţile – în pricinile care apar în legătură cu încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei şi cu repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare;

14) părţile – în pricinile care apar în legătură cu încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a documentelor executorii şi cu repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare;

15) organizaţiile obşteşti ale invalizilor, instituţiile acestora, întreprinderile şi asociaţiile de instruire şi producţie – în toate acţiunile.

16) autorităţile publice centrale, organele centrale de specialitate ale administraţiei publice, Curtea de Conturi şi organele subordonate lor, finanţate de la bugetul de stat, precum şi autorităţile administraţiei publice locale – la înaintarea acţiunilor şi la contestarea hotărîrilor instanţelor judecătoreşti, inclusiv în cauzele examinate în procedură de contencios administrativ, indiferent de calitatea lor procesuală;

17) organele de asistenţă socială – în acţiunile în regres de încasare a sumelor de ajutoare şi pensii plătite părţii lezate, precum şi de încasare a ajutoarelor şi pensiilor plătite greşit;

18) Compania Naţională de Asigurări în Medicină şi agenţiile ei teritoriale (ramurale):

- în acţiunile intentate împotriva persoanelor fizice sau juridice care se eschivează de la achitarea primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală;
- în acţiunile intentate împotriva prestatorilor de servicii medicale sau lucrătorilor medicali, în scopul compensării materiale a prejudiciului cauzat sănătăţii persoanei asigurate din culpa acestora;
- în acţiunile intentate împotriva persoanelor fizice sau juridice responsabile pentru prejudiciul cauzat sănătăţii persoanei asigurate şi în acţiunile în regres.

19) Direcţia Generală pentru Rezervele Materiale de pe lîngă Guvern, întreprinderile şi organizaţiile subordonate acesteia – în acţiunile legate de încălcarea drepturilor lor;

20) administratorii din oficiu şi lichidatorii băncilor în acţiunile legate de lichidarea băncilor;

21) Comisia Naţională a Pieţei Financiare – în cazurile de intentare a acţiunilor legate de încălcările legislaţiei pe piaţa financiară nebancară.

22) consiliile raionale şi primăriile – în cazurile de intentare a acţiunilor privind apărarea intereselor patrimoniale ale unităţilor administrativ-teritoriale pe care le reprezintă.

23) Banca Naţională a Moldovei – în toate acţiunile.

Plîngerile particulare asupra deciziilor judiciare nu sînt supuse taxei de stat.

În cazurile prevăzute de lege, la cerere, judecătorul sau instanţa judecătorească, în funcţie de situaţia materială şi de probele prezentate în acest sens, este în drept să elibereze, complet sau parţial, de plata taxei de stat, persoanele fizice şi juridice, precum şi să eşaloneze sau să amîne achitarea taxei de stat.

Taxa de stat, de a cărei plată reclamantul a fost scutit, se încasează de la reclamat proporţional cu partea pretenţiilor satisfăcute.

♦ Avocatul dvs. la domiciliu

La întrebări răspunde juristul **Vitalie MODRÎNGĂ**

În ultimul timp am auzit cîteva cazuri de utilizare a armei de foc de către oamenii care le deţin. Chiar dacă cazurile cunoscute nu se referă la forţele de ordine interne, vreau să ştiu care sînt condiţiile legale de aplicare a armei de foc de către poliţie.

Victor Duca, r-n Orhei

Conform art.14 din Legea cu privire la poliţie, poliţia are dreptul să aplice forţa fizică, mijloacele speciale şi arma de foc în cazurile şi în modul prevăzute de această lege. Aplicarea forţei, mijloacelor speciale sau a armei de foc trebuie să fie precedată de un avertisment privind intenţia recurgerii la ele cu acordarea unui timp suficient pentru reacţia de răspuns, cu excepţia cazurilor în care tergiversarea aplicării forţei fizice, a mijloacelor speciale şi a armei generează un pericol direct pentru viaţa şi sănătatea cetăţenilor şi a colaboratorilor poliţiei, poate conduce la alte urmări grave.

Arma de foc nu se aplică contra femeilor şi minorilor, persoanelor de vîrstă înaintată, precum şi contra oamenilor cu evidente deficienţe fizice, cu excepţia cazurilor în care ei au săvîrşit un atac armat, opun rezistenţă folosind arme sau au săvîrşit un atac în grup, ce ameninţă viaţa şi sănătatea oamenilor, dacă acţiunile de acest fel nu pot fi respinse pe alte căi şi cu alte mijloace.

În toate cazurile cînd aplicarea forţei nu poate fi evitată, colaboratorii poliţiei sînt datori să se străduiască să aducă o daună cît mai mică sănătăţii, onoarei, demnităţii şi bunurilor cetăţenilor, de asemenea, să asigure acordarea asistenţei medicale victimelor.

În cazul rănirii sau decedării cetăţenilor ca urmare a aplicării forţei fizice, a mijloacelor speciale sau a armei de foc, colaboratorul poliţiei este dator să comunice despre aceasta şefului său direct, pentru ca acesta să-l înştiinţeze pe procuror.

Depăşirea de către colaboratorii poliţiei a atribuţiilor lor în ceea ce priveşte aplicarea forţei, a mijloacelor speciale şi a armei de foc atrage după sine răspunderea prevăzută de lege.

Citaţii în judecată

Curtea de Apel Economică comunică, că la data de 16 februarie 2012, ora 10.00, se va examina cauza civilă la cererea Agenţiei Proprietăţii Publice către SRL „Transimex-Prim" cu privire la nulitatea actelor juridice. La şedinţa de judecată sînt invitaţi toţi participanţii la proces: SRL „Transimex-Prim", mun. Chişinău, str. Cosmonauţilor nr. 9, of. 2; Agenţia Proprietăţii Publice, mun. Chişinău, str. Piaţa Marii Adunări Naţionale nr. 1; SA „Registru-F", mun. Chişinău, bdul Negruzzi nr. 7; BC „Victoriabank" SA, mun. Chişinău, str. 31 August 1989, nr. 141; SRL „Art-Vin", mun. Chişinău, str. Drumul Schinoasei nr. 1/4, of. 66; SRL „Tower-Grup", mun. Chişinău, str. Puşkin nr. 32; SRL „First Hotel", mun. Chişinău, str. Şoimarilor nr. 8; cet. Isîmbeli Valeriu, mun. Chişinău, str. Ceucari nr. 2, apt. 44; SRL „Larga Vin", mun. Chişinău, str. Uzinelor nr. 2; Comisia Naţională a Pieţii Financiare, mun. Chişinău, bdul Ştefan cel Mare nr. 77; Procuratura Generală, mun. Chişinău, str. Bănulescu-Bodoni nr. 26; Hotelul Chişinău, mun. Chişinău, str. Negruzzi nr. 7; Ministerul Finanţelor, mun. Chişinău, str. Cosmonauţilor nr. 9; Oficiul Cadastral Teritorial, mun. Chişinău, str. Armenească nr. 42 „B"; cet-nii: Ostrovscaia Melania, Durleşti, str. Junimea nr. 28; Monici Sofia, mun. Chişinău, str. Şciusev nr. 73, apt. 13; Culeasova Iulia, mun. Chişinău, bdul Dacia nr. 22, apt. 114; Melnic Alexandru, mun. Chişinău, str. Florilor nr. 12/4, apt. 4, pe adresa Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 106.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Eugeniu Clim

♦♦♦

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Pascaru Nina, a.n. 1975, cu ultimul domiciliu cunoscut: satul Tocmagiu, Grigoriopol, pentru data de 10 februarie 2012, ora 10.00, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 67) unde va avea loc examinarea cauzei civile la cererea cet. Spiandorello Marco privind încasarea datoriei.

Judecător V. Braşoveanu.

♦♦♦

Curtea de Apel Chişinău, str. Teilor nr. 4, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită în calitate de intervenienţi accesorii prezentarea următorilor reprezentanţi: SRL „Bandcarad"; SRL „Biamiholsc"; SRL „Corna"; SA „Promstroi-Grup", fil. 40; SRL „Folcons-Com"; SA „Lusmecon"; SRL „NNC-Traversa"; SRL „Programacons"; SRL „Tapet"; SRL „Infostar" în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a SRL „Construct-D" către Inspecţia de Stat în Construcţii; SRL „Galeria de Piatră"; SA „Restauratorul", aflat în procedura judecătorului A. Minciuna. Cauza este numită spre examinare, pentru data de 9 februarie 2012, ora 14.00.

Judecător A. Minciuna

♦♦♦

Curtea de Apel Chişinău, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Cebanu Galina, pentru data de 22 februarie 2012, ora 11.00, la şedinţa de judecată (str. Teilor nr. 4) unde va avea loc examinarea cauzei civile la cererea cet. Cebanu Sergiu către Josan Valeriu şi Rudco Valeriu privind recunoaşterea nulă a contractului de vînzare-cumpărare, aflat în procedura judecătorului A. Minciuna.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător A. Minciuna

♦♦♦

Judecătoria Economică de Circumscripţie solicită prezentarea obligatorie a reprezentantului „Cradanis Grup" SRL, MD-2012, mun. Chişinău, str. Bucureşti nr. 60, apt. (of) 4, pentru data de 13 februarie 2012, ora 9.00, la şedinţa de judecată (bdul Ştefan cel Mare nr. 73, bir. 219) în calitate de pîrît în cauza civilă la cererea SRL „Nina&ASN".

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Zinaida Talpalaru

♦♦♦

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea reprezentantului SRL „Rentel", cu ultimul sediu cunoscut: mun. Chişinău, str. A. Bernardazzi nr. 39/1, pentru data de 14 februarie 2012, ora 10.15, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 49) unde va avea loc examinarea cauzei civile la cererea SRL „MOGHION" privind încasarea sumei.

Judecător Nadejda Mazur

♦♦♦

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea reprezentantului SRL „Opera Studio", pentru data de 16 februarie 2012, ora 14.00, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 62) în calitate de pîrît în cauza civilă la acţiunea cet. SRL „Nefele" privind încasarea datoriei.

Judecător Garri Bivol

♦♦♦

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea reprezentantului SRL „Z. V Ultranet", cu ultimul sediu cunoscut: mun. Chişinău, str. Butuceni nr. 33, pentru data de 17 februarie 2012, ora 9.30, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 38) în calitate de pîrît în cauza civilă la acţiunea cet. Ticubăţ M. privind încasarea datoriei.

Judecător Ecaterina Palanciuc

♦♦♦

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea reprezentantului SRL „Celt Anaris", cu sediul: mun. Chişinău, str. Pietrarilor nr. 14/1, apt. (of) 24, pentru data de 21 februarie 2012, ora 16.00, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 55) unde va avea loc examinarea cauzei economice la cererea SRL „Vion Impex" privind încasarea datoriei.

Judecător Maria Avornic

♦♦♦

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Cebanu Sergiu Petru, cu ultimul domiciliu cunoscut: or. Cahul, str. Strada Veche nr. 35 „A", pentru data de 28 februarie 2012, ora 13.30, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 61) unde va avea loc examinarea cauzei civile la cererea cet. Bondareţ Carolina privind decăderea din drepturile părinteşti.

Judecător D. Chistol

♦♦♦

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Paveliu Răzvan, pentru data de 28 februarie 2012, ora 14.45, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 59) în calitate de pîrît în cauza civilă la acţiunea lui Plahotniuc Vladimir privind apărarea onoarei, demnităţii şi reputaţiei profesionale.

Judecător Ştefan Niţă

Citaţii în judecată

Judecătoria Buiucani mun. Chişinău solicită prezentarea reprezentantului „Alspav Prim" SRL, pentru data de 13 februarie 2012, ora 14.00, la şedinţa de judecată (str. M. Viteazul nr. 2, bir. 618) în calitate de pîrît în cauza civilă la acţiunea „Bissvit" SRL privind încasarea sumei.

Judecător S. Lazari

***

Judecătoria Rîşcani mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Munteanu Andrei, pentru data de 1 februarie 2012, ora 14.20, la şedinţa de judecată (str. Kiev nr. 3, bir. 30) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de Munteanu Ludmula privind desfacerea căsătoriei şi stabilirea locului de trai a copiilor minori.

Judecător Veronica Negru

***

Judecătoria Rîşcani mun. Chişinău, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Jizdan Igor, cu ultimul domiciliu cunoscut: mun. Chişinău, str. Doina nr. 153, pentru data de 17 februarie 2012, ora 10.30, la şedinţa de judecată (str. Kiev nr. 3, bir. 14) în calitate de pîrît în cauza civilă la acţiunea lui Popov Alexei privind restituirea sumei ce decurge din contractul de împrumut.

Judecător Nina Arabadji

***

Judecătoria Rîşcani mun. Chişinău solicită prezentarea cetlor: Mocan Feodosia, a.n. 25.11.1958 şi Mocan Nicolae, a.n. 25.09.1959, pentru data de 20 februarie 2012, ora 10.00, la şedinţa de judecată (str. Kiev nr. 3, bir. 3) în calitate de pîrîţi în cauza civilă intentată de: Mamaeva Ala, Podorilova Ana şi Mitriuc Anatolie privind încasarea datoriei.

Judecător Ig. Vornicescu

***

Judecătoria Rîşcani mun. Chişinău solicită prezentarea cetlor: Melnic Valeriu Semion, a.n. 24.04.1957, pentru data de 22 februarie 2012, ora 10.00, la şedinţa de judecată (str. Kiev nr. 3, bir. 3) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de Sandic Vadim Iacob privind încasarea prejudiciului.

Judecător Ig. Vornicescu

***

Judecătoria Rîşcani mun. Chişinău, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea reprezentantului SRL „Alexplast-Grup", pentru data de 29 martie 2012, ora 10.00, la şedinţa de judecată (str. Kiev nr. 3, bir. 9) în calitate de pîrît în cauza civilă la acţiunea cet. Gaidău Galina privind apărarea dreptului consumatorului şi repararea prejudiciului cauzat.

Judecător Iurie Potînga

***

Judecătoria Rîşcani mun. Chişinău, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Borisenco Valentin, pentru data de 3 aprilie 2012, ora 9.00, la şedinţa de judecată (str. Kiev nr. 3, bir. 31) în calitate de intervenient accesoriu în cauza civilă la acţiunea cet. Guţul Vladimir către CIA „Asito" cu participarea intervenientului accesoriu Borisenco Valentin privind încasarea prejudiciului.

Judecător Lilia Lupaşco

***

Judecătoria Rîşcani mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Crecicovschi Veaceslav, pentru data de 11 aprilie 2012, ora 15.30, la şedinţa de judecată (str. Kiev nr. 3, bir. 30) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de Crecicovscaia Larisa privind desfacerea căsătoriei.

Judecător Veronica Negru

***

Judecătoria Rîşcani mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Cecan Dinu, cu domiciliul: str. Unirii nr. 36, or. Străşeni, pentru data de 19 aprilie 2012, ora 9.00, la şedinţa de judecată (str. Kiev nr. 3, bir. 33) în calitate de pîrît în cauza civilă nr. 2-3838/11, la acţiunea Biroului Naţional al Asigurării de Autovehicole privind încasarea sumei.

Judecător Gh. V. Bîrnaz

***

Judecătoria Botanica mun. Chişinău solicită prezentarea reprezentantului SRL „Feco", cu sediul: or. Străşeni, str. Chişinăului nr.4, pentru data de 9 februarie 2012, ora 9.00, la şedinţa de judecată (str. N. Zelinski nr. 13, bir. 24) unde va avea loc examinarea cauzei civile intentată de SRL „COB-SN" privind încasarea sumei.

Vicepreşedintele
Judecătoriei Botanica Iurie Cotruţă

***

Judecătoria Botanica mun. Chişinău, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Iordan Serghei, a.n. 23.06.1970, pentru data de 13 februarie 2012, ora 12.00, la şedinţa de judecată (str. N. Zelinski nr. 13, bir. 8) în calitate de pîrît în cauza civilă nr. 2-4753/2011, intentată de Iordan Larisa privind decăderea din drepturile părinteşti.

Judecător Virgiliu Buhnaci

***

Judecătoria Botanica mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Croitoru Nina, domiciliată: bdul Decebal nr. 5, apt. 109, mun. Chişinău, pentru data de 14 februarie 2012, ora 9.00, la şedinţa de judecată (str. N. Zelinski nr. 13, bir. 24) unde va avea loc examinarea cauzei civile la cererea cet. Şveţ Ivan către Jardan Parascovia şi Croitoru Nina privind încasarea datoriei.

Vicepreşedintele
Judecătoriei Botanica Iurie Cotruţă

***

Judecătoria Botanica mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Jardan Parascovia domiciliată: str. P. Ştefănucă nr. 36. apt. 19, or. Ialoveni, pentru data de 14 februarie 2012, ora 9.00, la şedinţa de judecată (str. N. Zelinski nr. 13, bir. 24) în calitate de pîrît în cauza civilă la cererea cet. Şveţ Ivan către Jardan Parascovia şi Croitoru Nina privind încasarea datoriei.

Vicepreşedintele
Judecătoriei Botanica Iurie Cotruţă

***

Judecătoria Botanica mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Caterenciuc Evghenii, pentru data de 15 februarie 2012, ora 10.00, la şedinţa de judecată (str. N. Zelinski nr. 13, bir. 27) unde va avea loc examinarea cauzei civile la cererea cet-lor: Svetlicinaia Liubovi, Mean Valerii privind recunoaşterea drepului de proprietate.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Preşedintele
Judecătoriei Botanica Ion Druţă

***

Judecătoria Botanica mun. Chişinău solicită prezentarea reprezentantului SRL „Rotser Trans" , cu ultimul sediu cunoscut: mun. Chişinău, str. Matei Millo nr. 19/7, apt. 119, pentru data de 16 februarie 2012, ora 14.30, la şedinţa de judecată (str. N. Zelinski nr. 13, bir. 6) unde va avea loc examinarea cauzelor civile intentate de SRL „Trans Ager" privind încasarea datoriei.

Judecător Svetlana Garştea-Bria

***

Judecătoria Botanica mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Solonenco Mihail, pentru data de 7 martie 2012, ora 12.00, la şedinţa de judecată (str. N. Zelinski nr. 13, bir. 9) unde va avea loc examinarea cauzei civile intentată de Beilic Igor privind încasarea prejudiciului.

Judecător V. Stratan

***

Judecătoria Ciocana mun. Chişinău, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea reprezentantului SRL „Duostar" (IDNO 1004600007699), pentru data de 16 februarie 2012, ora 9.00, la şedinţa de judecată (str. M. Sadoveanu nr. 24/1, bir. 308) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de SRL „NEFELE" privind încasarea datoriei.

Judecător S. Daguţa

***

Judecătoria Ciocana mun. Chişinău, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea reprezentantului „Benedictus" SRL, pentru data de 16 februarie 2012, ora 9.00, la şedinţa de judecată (str. M. Sadoveanu nr. 24/1, bir. 305) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de „Standelev" SRL privind încasarea datoriei.

Judecător Ion Tutunaru

***

Judecătoria Ciocana mun. Chişinău, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Stefoglo Boris, pentru data de 28 martie 2012, ora 15.00, la şedinţa de judecată (str. M. Sadoveanu nr. 24/1, bir. 318) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de Roşcovan Vasile privind încasarea prejudiciului.

Judecător Ala Malîi

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită REPETAT prezentarea cet. Nichitina Cristina, pentru data de 25 ianuarie 2012, ora 9.00, la şedinţa de judecată (Orhei, str. Vasile Mahu nr. 135) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de Nichitin Andrei privind desfacerea căsătoriei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător V. Negruţa

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Piciugov Alexandru, cu ultimul domiciliu: Chişinău, bdul Dacia nr. 2/35, pentru data de 13 februarie 2012, ora 10.00, la şedinţa de judecată (Orhei, str. Vasile Mahu nr. 135) în calitate de intervenient în cauza civilă intentată de ÎI „S. Vartic" privind constatarea faptului juridic.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător S. Procopciuc

***

Judecătoria Făleşti solicită prezentarea cet. Popovici Nicolai, a.n. 1976, domiciliat: satul Cunicea, Camenca, pentru data de 13 februarie 2012, ora 12.00, la şedinţa de judecată (Făleşti, str. 1 Mai nr. 14, bir. 10) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de Popovici Svetlana privind desfacerea căsătoriei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Oleg Ciumaş

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Boşcanean Valentina, cu ultimul domiciliu: satul Zorile, Orhei, pentru data de 15 februarie 2012, ora 9.00, la şedinţa de judecată (Orhei, str. Vasile Mahu nr. 135, bir. 6) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de Boşcanean Igor privind desfacerea căsătoriei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Tatiana Troianovschi

***

Judecătoria Cimişlia solicită prezentarea cet. Bortă Mihail Andrei, născut la data de 21.02.1981, domiciliat: or. Cimişlia, str. Ştefan cel Mare nr. 100, apt. 54, pentru data de 20 februarie 2012, ora 13.00, la şedinţa de judecată (Cimişlia, str. Constantin Stamati nr. 1) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de SRL „Lorantrans" privind încasarea datoriei.

Judecător Z. Aramă

***

Judecătoria Făleşti solicită prezentarea cet. Golovatic Oleg, a.n. 1981, domiciliat: satul Sarata Nouă, Făleşti, pentru data de 21 februarie 2012, ora 14.30, la şedinţa de judecată (Făleşti, str. 1 Mai nr. 14, bir. 1) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de Golovatic Mariana privind desfacerea căsătoriei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Valentin Trişnevschi

ANUNŢ

În temeiul art.82 alin.(1) lit.e) din Legea cu privire la Procuratură şi a Regulamentului privind modul de promovare în serviciu al procurorilor, Consiliul Superior al Procurorilor a anunţat la şedinţa din 17.01.2012 (Hotărîrea nr.12-11/12) concursul pentru promovarea în funcţiile vacante de:

- procuror al raionului Taraclia;
- procuror al raionului Ceadîr-Lunga.

Termenul de aplicare pentru candidaţii la funcţiile de procuror enumerate – 18 februarie 2012.

Cererile de participare la concurs se depun la secretariatul Consiliului Superior al Procurorilor (mun. Chişinău, str. Mitropolit G. Bănulescu-Bodoni, nr.26)

Secretariatul
Consiliului Superior al Procurorilor
tel: 22-80-64

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea reprezentantului ÎI „Motînga Alexandru", pentru data de 22 februarie 2012, ora 10.40, la şedinţa de judecată (Orhei, str. Vasile Mahu nr. 135, bir. 6) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de SC „Vicaur-C" SRL privind încasarea datoriei şi penalităţii.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Tatiana Troianovschi

***

Judecătoria Buiucani mun. Chişinău solicită prezentarea reprezentantului „Global Expres" SRL, pentru data de 20 februarie 2012, ora 10.00, la şedinţa de judecată (str. M. Viteazul nr. 2, bir. 618) în calitate de pîrît în cauza civilă la acţiunea „Vitalcomus" SRL privind încasarea sumei.

Judecător S. Lazari

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită REPETAT prezentarea cet. Nichitina Cristina, pentru data de 14 februarie 2012, ora 9.00, la şedinţa de judecată (Orhei, str. Vasile Mahu nr. 135) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de Nichitin Andrei privind desfacerea căsătoriei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător V. Negruţa

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Gujuman Mihail Grigore, pentru data de 21 februarie 2012, ora 9.00, la şedinţa de judecată (Orhei, str. Vasile Mahu nr. 135, bir. 6) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de Cebotarenco Victoria privind decăderea din drepturile părinteşti.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Tatiana Troianovschi

***

Judecătoria Călăraşi solicită prezentarea cet. Luchian Andrei, pentru data de 14 februarie 2012, ora 14.30, la şedinţa de judecată (Călăraşi, str. Alexandru cel Bun nr. 153, bir. 14) în calitate de persoană cointeresată în cauza civilă intentată la cererea petiţionarei Samson Svetlana privind constatarea faptului acceptării succesiunii şi locul deschiderii ei.

Judecător Valentina Criucicova

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Vizir Dumitru, cu ultimul domiciliu: Orhei, str. Sportivilor nr. 5, pentru data de 27 februarie 2012, ora 10.00, la şedinţa de judecată (Orhei, str. Vasile Mahu nr. 135) în calitate de pîrît în cauza civilă intentată de Pînzari Igor privind încasarea cheltuielilor pentru neexecutarea obligaţiilor.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător S. Procopciuc

AVIZ

Executorul judecătoresc, Igor Doroftei, bdul Ştefan cel Mare nr. 73, et. 1, bir. 144, tel. 27-75-85, informează că la data de 24 ianuarie 2012, ora 12.00 a avut loc evacuarea SRL „Milevila Lux", r-l Anenii Noi, satul Maximovca din încăperile ocupate, amplasate pe adresa: r-l Anenii Noi, s. Maximovca, str. Şcolară nr.15/B, întru executarea hotărîrii Judecătoriei Economice de Circumscripţie nr. 2e-6492/11 din 07.10.2011, totodată prin procesul verbal s-a aplicat sechestru asupra bunurilor debitorului SRL „Milevila Lux" aflate în încăperi, întru încasarea datoriei în favoarea SRL „Papermoon", care ulterior vor fi evaluate şi expuse la licitaţie publică.

Executor judecătoresc Igor Doroftei

ANUNŢ

Prin prezenta, executorul judecătoresc Anatolie Bănărescu, deţinînd dosarul de executare nr. 056-81r/12, înştiinţează debitorul Trusico Victor, a.n. 16.09.1974, c/p 0961107011169, domiciliat: mun. Chişinău, str. Paşcani nr. 7, apt. 1, privind faptul că, la data de 30 ianuarie 2012, ora 10.00, mijlocul de transport - Opel Astra, cu numărul de înmatriculare - CNZ 313, va fi reevaluat pe adresa: mun. Chişinău, str. Pădurii nr. 6/1.

Executor judecătoresc Anatolie Bănărescu

Divertis

Aniversări

Fiodor GONŢA,
judecător Anenii Noi – 60 de ani

Sincere felicitări cu ocazia frumosului jubileu de 60 de ani, adresăm domnului Fiodor Gonţa.

Mult stimate domn, cu certitudine putem afirma că sînteţi un Om deosebit, un model notoriu în jurisprudenţă, ce contribuie la edificarea statului de drept, deoarece perseverenţa, sîrguinţa, modestia, onestitatea sînt doar cîteva dintre acele valori umane care vă caracterizează şi vă înnobilează personalitatea.

Pentru tot ceea ce reprezentaţi vă dorim, din tot sufletul, sănătate, multe bucurii de la cei dragi, realizări dintre cele mai frumoase şi aprecierea colegilor dumneavoastră.

La mulţi ani!

* * *

Vasile TABAN,
judecător, Şoldăneşti – 50 de ani

Mult stimate domnule Vasile Taban,

Pentru fiecare om, ziua în care s-a născut este una specială. Astfel, de o semnificaţie aparte, sînt aceste splendide zile pentru dumneavoastră, deoarece vă aduc în prag frumoasa sărbătoare a sufletului.

Ne bucură nespus de mult că aţi ales ca destin să slujiţi cu credinţă legea şi să apăraţi demnitatea umană, fapt ce vă conferă inconfundabilitatea.

Vă admirăm, vă respectăm, vă preţuim, iar aniversarea dumneavoastră ne oferă plăcutul prilej de a vă adresa sublime cuvinte de felicitare. Vă dorim să aveţi parte de cît mai multă sănătate, multă căldură sufletească, bunăstare şi împliniri dintre cele mai frumoase.

La mulţi ani!

* * *

Zilele acestea şi-au aniversat ziua de naştere: **Dorina Gurev**, magistru în drept, lector universitar, Facultatea de drept, USM; **Natalia Marcova**, magistru în drept, lector universitar, Facultatea de drept, USM; **Alexandru Buruian**, doctor habilitat în drept, profesor universitar, Facultatea de drept, USM; **Ion Malanciuc**, magistru în drept, lector universitar, Facultatea de drept, USM; **Tamara Anghel**, judecător, Rîbniţa, **Zinaida Talpalaru**, judecător, Jud. Econ. de Circumscripţie; **Natalia Plugari**, judecător, Jud. Econ. de Circumscripţie; **Steliana Iorgov**, judecător, Rîşcani mun. Chişinău; **Anatolie Ţurcan**, judecător, CA, Chişinău; **Ion Goncearuc**, judecător, Floreşti; **Vasile Stăvilă**, procuror, Teleneşti.

Mult stimaţi omagiaţi, este o onoare pentru noi să vă adresăm sincere şi calde urări de sănătate. Apreciem strădninţa, devotamentul, abnegaţia, responsabilitatea cu care vă îndepliniţi obligaţiile astfel încît doar Dreptatea şi Adevărul să triumfe.

Vă dorim să aveţi parte, de acum încolo, doar de împliniri şi realizări care să vă întregească deplin fericirea.

La mulţi ani!

membrii Consiliului de administraţie al Uniunii Juriştilor,
Echipa *Dreptul* şi
Revista Naţională de Drept

Echipa redacţiei Vă adresează un Apel de unire şi sprijin. Vă sîntem recunoscători că sînteţi abonaţii noştri şi susţineţi ziarul. Noi avem nevoie de acest ajutor şi vom rămîne alături de Dvs.

Şapte exerciţii pentru o memorie bună

Uitaţi numele colegilor de birou, cheile sau ochelarii? E clar: aveţi probleme cu memoria. Iată 7 exerciţii pentru a avea o memorie bună.

1. Jucaţi-vă! Scrabble, şah, bridge, cărţi... Şi dacă nu aveţi un partener de joc, mai există şi cuvintele încrucişate.

2. Învăţaţi! Înţelesul corect al unor cuvinte. Sensul unor neologisme. O limbă străină. Reţineţi numere de telefon noi, lista de cumpărături.

3. Dormiţi! Pentru creier, noaptea este un sfetnic bun, în sensul că în timpul somnului nocturn el îşi clasează informaţiile colectate ziua. Dacă pierdeţi nopţile, pierdeţi şi şansa ca creierul să-şi facă ordine în privinţa amintirilor.

4. Alimentaţie echilibrată! Zilnic, oferiţi creierului ceva ce îi place, respectiv peşte, nuci, icre...

5. Alcool cu măsură! În timp, alcoolul în exces provoacă leziuni ireversibile ale neuronilor. Aşa se explică alterarea majoră a memoriei în cazul alcoolicilor.

6. Verificarea cunoştinţelor! Dacă aveţi timp, puteţi să vă verificaţi cunoştinţele de astronomie, de logică, de ornitologie, de geografie... Este un exerciţiu excelent pentru protejarea memoriei.

7. Citiţi! Activitate cerebrală excelentă, cititul pune la treabă neuronii, îmbunătăţind performanţele capacităţii de memorare. Scoate la suprafaţă amintiri nebănuite, creează corelaţii şi menţine sprinteneala generală a creierului.

Formula fericirii conţine două elemente: Dorinţa şi posibilitatea

Cît mai mulţi bani, dragoste, realizări pe plan profesional sau o familie fericită. Fiecare dintre noi are propria concepţie despre fericire. Mai nou, o dispută asupra formulei fericirii s-a declanşat în mediul ştiinţific.

Astfel, cercetătorii britanici spun că fericirea nu este nici pe departe legată doar de dorinţele materiale, ci este o combinaţie între caracteristicile individuale ale omului, viziunile sale asupra vieţii, starea persoanei la momentul de faţă şi sentimentul propriei demnităţi. În acelaşi timp, oamenii de ştiinţă americani au prezentat o altă formulă a fericirii, care conţine doar două elemente, dorinţa şi posibilităţile.

Potrivit cercetătorilor americani, dacă individul reuşeşte să-şi adapteze dorinţele la posibilităţile sale, atunci este mai puţin expus dezamăgirilor şi stresului, şi are mai multe şanse să devină fericit. Fiecare este, însă, în drept să îşi stabilească o listă a lucrurilor care îi aduc starea de mulţumire, formule ale fericirii existînd astfel milioane.

Caleidoscop

Părinţi nonconformişti: Au ascuns sexul copilului pînă la vîrsta de 5 ani

Un cuplu de părinţi nonconformişti din Marea Britanie nu a dezvăluit genul copilului lor pînă cînd acesta a împlinit cinci ani. Pentru că micuţul a trebuit să fie înscris la şcoală, părinţii au fost obligaţi să spună tuturor că Sasha, este băiat, scrie „Daily Mail".

În toţi aceşti cinci ani, Sasha a fost încurajat de către părinţi să se joace atît cu păpuşi, cît şi cu maşinuţe. Copilul a îmbrăcat rochiţe, dar şi haine pentru băieţi. Părinţii au vrut ca micuţul să aleagă singur ce îi place, iar astfel să-şi dezvolte o personalitate proprie. Mai mult, ei spun că au vrut să-l ferească de stereotipuri care sînt „stupide" şi etichetează oamenii.

Psihologii susţin că nu există argumente pro sau contra acestui tip de educaţie, şi asta pentru că lipsesc cercetările aprofundate în domeniu.

Puterea îi face pe oameni să se simtă mai înalţi, susţin cercetătorii

Funcţiile de conducere nu doar că îi fac pe oameni să meargă mai ţanţoşi, dar le şi dau impresia că sînt mai înalţi decît în realitate.

Cu cît sînt avansaţi în funcţie, cu atît oamenii se simt mai înalţi, arată un studiu realizat de oamenii de ştiinţă de la Universitatea Cornell.

„Pînă acum au fost realizate multe studii care demonstrează că oamenii bine clădiţi au mai mari şanse să devină puternici în societate. Este prima oară cînd s-a arătat că oamenii puternici din punct de vedere social se simt mai înalţi decît sînt în realitate", spune Jack Goncalo, coordonatorul cercetării.

Studiu: Dependenţa de Internet provoacă modificări la nivelul creierului

Dependenţa de Internet afectează creierul, aşa cum se întîmplă şi în cazul persoanelor care se droghează sau fac abuz de alcool. Cel puţin asta arată rezultatele unui studiu efectuat de cercetătorii din China.

După ce a fost scanat creierul a 17 tineri dependenţi de Internet, s-a stabilit că materia albă a suferit modificări. Astfel, au fost înregistrate disfuncţii în conexiunile dintre fibrele nervoase, care leagă zone cerebrale responsabile de emoţii, luarea deciziilor şi control.

Descoperirea este una importantă, deoarece, potrivit specialiştilor, ar putea duce la descoperirea unor noi tratamente pentru comportamentul adictiv.

FONDATORI:
Universitatea de Stat din Moldova
Universitatea de Studii Politice şi Economice Europene „Constantin Stere" din Moldova
Uniunea Juriştilor din Moldova

Redactor-şef: Gheorghe AVORNIC
Reporteri: Irina BUREA, Lilia DUMINICA,
Jurist: Vitalie MODRÎNGĂ
Redactor-stilizator: Corina BERZOI
Machetator: Maria BONDARI
Contabila: Maria JOSANU

Adresa redacţiei: MD 2009, Chişinău, str. A. Mateevici, 60, bir. 222. Pentru vizitatori: intrarea din str. Bănulescu-Bodoni, 2. Tel.: 57-77-52. Fax: 57-76-90.
DREPTUL · Date bancare: c/d 222472202641. BC Banca Socială. BIC:BSOCMD 2x722. c/f 37934018.

Punctul de vedere al autorilor materialelor publicate nu reflectă neapărat opinia redacţiei. Redacţia nu corespondează cu cititorii, materialele autorilor nu se recenzează şi nu se restituie.
Tiparul executat la tipografia USM.
Indice – 21596
Tiraj 4600
Com. 4 sp